

«Биківня» – фільм про закатованих московськими енкаведистами

Польський режисер Ян Кідава-Блонський в Биківнянському лісі, де, крім українців, було розстріляно понад три тисячі польських офіцерів.

Восени 2021 року стартувала робота над україно-польською історичною драмою «Биківня» про масові розстріли і таємні поховання на території спецділянки в Биківнянському лісі за часів Великого терору. 20 березня 1937 року Київська міська рада таємно затвердила рішення про відвід земельної ділянки «для спецпотреб НКВС УРСР» у Биківнянському лісі. Саме так почалася історія одного з найжахливіших місць України, місця таємного наймасштабнішого поховання жертв масових політичних репресій 1937–1941 років. Кількість похованих у Биківнянському лісі остаточно не встановлена, на думку істориків, вона може становити від 20 до 100 тисяч осіб. За даними, опрацьованими співробітниками Галузевого державного архіву СБУ та Національного історико-меморіального заповідника «Биківнянські могили», на сьогодні встановлені прізвища понад 18,5 тис. осіб, похованих, але наукові пошуки тривають. Найбільше розстрілів припадає на 19 травня 1938 року – за рішеннями трійки при Київському управлінні НКВД, за цю ніч розстріляли 563 людини.

Серед похованих у Биківні – художники Михайло Бойчук, Василь Седляр, Софія Налепинська, Микола Івасюк, Микола Касперович, Іван Падалка, письменники Майк Йогансен, Михайль Семенко, Вероніка Черняхівська, Мирослава Сопілка, Іван Маловічко, Яків Водяний, Юрій Вухналь, Яків Савченко, Степан Бен¹.

«Цей фільм – особиста історія, яка, на жаль, є у багатьох родинах України та Польщі. Саме тому ми плануємо спільне україно-польське виробництво і співпрацюємо з польською стороною вже на етапі написання сценарію, – говорить продюсерка та директорка компанії „435 FILMS“ Анна Паленчук, яка у фільмі виступить і як сцена-

Виписка з акту про розстріл Степана Паленчука. 1937 рік.

ристка². – Також прагнемо привернути увагу наших громадян до відкритих архівів і заохотити цікавитися історією власних родин, а відтак – власної країни». Автори стрічки шукають історії родин, пов'язаних з трагедією Биківні, аби передати події максимально достовірно.

Для багатьох поляків трагедія Катині – є трагедією національного масштабу. Тоді радянські спецслужби розстріляли близько 22 тисяч взятих у полон поляків, більшість з яких були офіцерами. Частина цієї трагедії захована і в Биківні. Понад 3 тисячі польських офіцерів із цього списку поховані у Биківнянському лісі, тому меморіал розділяється на дві частини – українську і польську. Тадеуш Блонський, другий лейтенант запасу Польської армії, був закатований в 1940 році органами НКВС у Києві. Його племінник, режисер фільму «Биківня» Ян Кідава-Блонський, у жовтні 2021 року вперше побував на місці трагедії.

Ян Кідава-Блонський – відомий польський режисер, сценарист та продюсер, лауреат багатьох кінопремій, з 1990 по 1994 рік – голова Асоціації польських кінематографістів. Найвідоміші фільми: «Призначений для блюзу» (2005), «Трояндошка» (2010, «Золоті леви» на 35-му КФ у Гдині). У 2014 році отримав Срібну медаль «За заслуги перед культурою».

Реалізація першого етапу створення фільму відбувається за кошти гранту Українського культурного фонду в рамках програми «Розвиток кінопроєкту». Фільм «Биківня» сьогодні актуальний як ніколи у контексті відродження тоталітарних режимів і необхідності нагадування суспільству про наслідки такого історичного досвіду.

Лариса Іванишина

² Її дідусь, Степан Паленчук, співробітник Київської політехніки, розстріляний 7 грудня 1937 року в Києві як учасник «Української військової організації».

¹ Марія Катаєва, «Вечірній Київ», 28.09.2021.